

УДК 336:658.15

DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-31>**Савченко В.М.**

кандидат економічних наук, професор,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2496-2525>

Кононенко Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Гай О.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5236-693>

Savchenko Vira, Kononenko Lesia

Kherson State Agrarian and Economic University

Gai Oleksandr

Central Ukrainian National Technical University

ФІНАНСОВИЙ ТА СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ РИЗИКАМИ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ «INDUSTRY 5.0»

Одним з базових принципів формування фінансового ринку є прозорість, що безпосередньо пов'язано з достовірністю та доступністю інформації, якою володіють учасники фінансового ринку. Відповідно, у статті у контексті забезпечення реалізації концепції «Industry 5.0» розглянуто проблеми інформаційного забезпечення учасників ринку та аналітичних процедур у системі управління ризиками. Зазначено, що функціонування фінансового ринку України сьогодні відбувається в умовах невизначеності та високих ризиків, суттєвий вплив на функціонування фінансового ринку спричиняє цифровізація. У статті акцентовано увагу на необхідності підвищення рівня фінансової та цифрової грамотності населення як передумови розвитку фінансового ринку. Встановлено, що недоцільним є застосування виключно ретроспективного підходу у контексті формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень на фінансовому ринку. Також зазначено, що при прийнятті рішень суб'єктами фінансового ринку крім традиційного фінансового аналізу є необхідним аналізувати екологічну та соціальну інформацію. Це обумовлює доцільність поширення принципів та стандартів ESG в Україні.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, принципи та стандарти ESG, фінансові інструменти, учасники ринку, ціни на фінансовому ринку.

FINANCIAL AND STATISTICAL ANALYSIS IN RISK MANAGEMENT IN THE FINANCIAL MARKET WITHIN THE CONTEXT OF "INDUSTRY 5.0"

One of the basic principles of the financial market is transparency, which is directly related to the reliability and accessibility of information held by financial market participants. Accordingly, in the context of ensuring the implementation of the "Industry 5.0" concept, the article considers the problems of information support for market participants and analytical procedures in the risk management system. It is noted that the functioning of the financial market of Ukraine today is taking place in conditions of uncertainty and high risks, and digitalization has a significant impact on the functioning of the financial market. The article aims to study the current features and functional load of financial and statistical analysis in financial market risk management and identify the problematic issues and prospects for overcoming them in the context of the formation of Industry 5.0. The article emphasizes the need to increase the level of financial and digital literacy of the population as a prerequisite for developing the financial market. It is established that applying an exclusively retrospective approach in the context of forming information support for managerial decision-making in the financial market is inappropriate. It is also noted that when making decisions by financial market participants, in addition to traditional financial analysis, it is necessary to analyze environmental and social information. This makes it expedient to disseminate ESG principles and standards in Ukraine. The leading place in the financial services market of Ukraine is occupied by banks. Over the past ten years, the number of commercial banks in Ukraine has decreased from 180 to 63, which in the context of the formation of Industry 5.0 can be seen as a consequence of optimizing the structure of the banking segment of the financial market. Financial analysis plays a significant role in managing risks in the financial market, the main information source for which is accounting information, primarily financial statements. Market participants based on information signals, which are a unique information source, make management decisions regarding a particular action in the financial market. The article considers the feedback and influence of information on the status of financial market participants on prices in the financial market and the influence of prices in the financial market on decision-making by various market participants. Prices are the main source of information for making important decisions, forecasting, etc. Areas for further research include scientific substantiation and methodological support of consulting activities in the field of information support of financial market participants.

Keywords: information support, ESG principles and standards, financial instruments, market participants, financial market prices.

JEL classification: G1, G14

Постановка проблеми. Сьогодення характеризується поширенням та ускладненням операційних ризиків в управлінні бізнесом, що призводить до значних фінансових та не фінансових витрат. Повномасштабна війна в Україні, пандемія, процеси цифровізації спричиняють суттєвий вплив на фінансовий ринок, що відіграє центральну роль у розподілі фінансових ресурсів у сучасній економіці. Однією з основних функцій фінансових ринків є інформаційне забезпечення користувачів, яке допомагає приймати ефективні рішення як у фінансовій так і у реальній сфері економіки.

Сьогодення характеризується безпрецедентними за масштабом, обсягом та складністю змінами в усіх сферах суспільного життя [1]. Розвиток інформаційних технологій в умовах формування «Industry 5.0» змінює характер отримання і обробки інформації на фінансових ринках, що трансформує і підвищує значення фінансового і статистичного аналізу в управлінні ризиками на фінансовому ринку. Екологічна та соціальна складові «Industry 5.0» обумовлюють необхідність трансформації цільової спрямованості та методики аналітичних процедур [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фінансовий ринок завжди знаходився і знаходиться у центрі уваги науковців. Так, Лаговський В.В., Долінський Л. і Корчинський В. деталізували особливості кредитно-інвестиційної діяльності на фінансовому ринку України й проаналізували тенденції розвитку макроекономічних показників з використанням комплексу економіко-статистичних методів дослідження [3]. Рудевська В., і Погоріла О. у своїх дослідженнях з'ясували яким чином має бути побудовано мезорегулювання фінансового сектору України, враховуючи, що після прийняття Закону про «Спліт», НБУ перебрав на себе додаткові функції з регулювання всього фінансового ринку [4]. Красовський М.А. та Кудрицька Ж.В. дослідили та узагальнили принципи та методи загальноприйнятих видів аналізу фінансових інструментів фінансового ринку. Також ці автори акцентують увагу на появі альтернативного виду аналізу – поведінкових фінансів, саме у наслідок розвитку цифрової економіки та приділили увагу методам прогнозування на фінансових ринках в умовах цифрової економіки [5]. Крупка І. у результаті дослідження процесів інтеграції фінансового ринку України у світовий фінансовий простір визначає вплив процесу цифровізації економіки на напрями трансформації фінансового ринку. Цей науковець акцентує увагу на тому, що цифровізація, а саме впровадження “інноваційних технологій і продуктів, нових фінансових інструментів, забезпечує комплексність, знеособленість та створює умови індивідуальності споживання фінансових послуг, де фінансова і цифрова грамотність індивіда формує нові стандарти його економічної поведінки й активізує залучення його грошових коштів на фінансовий ринок” [6]. Дослідник доводить, що сучасні фінтех-компанії, шляхом використання цифрових технологій, як елементи інфраструктури фінансового ринку, сприяють вдосконаленню надання фінансових послуг посередниками на фінансовому ринку. У контексті євроінтеграції вітчизняного фінансового ринку посилюється необхідність оцінки ризиків та підвищення рівня інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень стосовно фінансової безпеки, своєчасної об'єктивної

оцінки рівня фінансової безпеки та потенційних загроз. Відповідно вважаємо слушною позицію Крупки І. стосовно необхідності “формування та розвитку комплексної системи стратегічного моніторингу стану фінансового сектору за міжнародними стандартами”.

Татарин Н. і Половко Д. проведено аналіз сучасних умов функціонування фінансового ринку України, з'ясовано фактори, що сприяють розвитку фінансового ринку України та виявлено шляхи впровадження фінансових інновацій на ринку фінансових послуг [7].

Вергелюк Ю. поглибила теоретичні та практичні засади використання блокчейн технологій на світових фінансових ринках, а також окреслила потенціал використання даної технології на фінансовому ринку України [8].

Томмазо Моначеллі, Вінченцо Квадріні, Антонелла Трігарі дослідили взаємозв'язки між безробіттям та розвитком фінансових ринків [9].

Проте, віддаючи належне здобуткам цих авторів, незважаючи на досить глибокий рівень напрацювань з проблематики функціонування фінансового ринку (у тому числі і за останні роки), питання значення і ролі фінансового та статистичного аналізу в управлінні ризиками на фінансових ринках в умовах формування «Industry 5.0» потребують подальших досліджень.

Мета статті полягає у дослідженні сучасних особливостей і функціонального навантаження фінансового та статистичного аналізу в управлінні ризиками на фінансовому ринку, визначенні проблемних моментів та перспектив їх подолання у контексті формування «Industry 5.0».

Виклад основних результатів дослідження. Незважаючи на неоднозначність підходів щодо трактування сутності фінансового ринку традиційно його розглядають як систему економічних взаємовідносин на підставі якої здійснюється розподіл та перерозподіл фінансових активів. Формування цін на фінансових ринках відбувається на підставі інформації, що інтегрується суб'єктами підприємництва (фізичними та юридичними особами) з найрізноманітніших джерел. Прийняття управлінських рішень щодо тієї чи іншої дії на фінансовому ринку здійснюється суб'єктами ринку на підставі інформаційних сигналів, які є унікальним інформаційним джерелом. Нам імпонує підхід І. Гольдштейн щодо зворотного зв'язку інформації стосовно стану суб'єктів фінансового ринку на ціни на фінансовому ринку та впливу саме цін, що склались на фінансовому ринку на прийняття рішень різними учасниками ринку. Цей висновок аргументовано тим, що саме на підставі цін агрегуються фрагменти інформації від різних учасників ринку. Відповідно, саме ціни є основним джерелом інформації для прийняття важливих рішень, для прогнозування тощо; виникає ефект зворотного зв'язку [10]. Позиція І. Гольдштейн ґрунтується на тому, що однією з базових передумов функціонування фінансової економіки є те, що ціни, які склались на фінансових ринках надзвичайно інформативні щодо фундаментальних характеристик базових активів. Саме ціни акумулюють інформацію багатьох людей та організацій, що намагаються отримати прибуток та діють на підставі інформаційних сигналів. Відповідно саме ціни ефективно використовуються у якості джерела інформації для прийняття обґрунтованих рішень.

У контексті інформаційного забезпечення учасників фінансового ринку, щодо цін, які склались на

фінансовому ринку в умовах суспільної цифровізації, є доцільним зазначити, що потенційні можливості майже не реалізовані. Особливо це актуально для аграрного сектору України. Подолання цієї проблеми пов'язано із розробкою і впровадженням системи заходів, що спрямовані на забезпечення формування фінансової та цифрової грамотності населення.

Фінансовий ринок України є недостатньо розвиненим, що об'єктивно обумовлено його відносно “молодим віком” та складними умовами становлення. Проте є можливим визнати позитивні тенденції розвитку окремих його складових, зокрема банківської системи. Найбільш проблемним в Україні є фондовий ринок. Відповідно, для забезпечення його розвитку і подолання негативних тенденцій є доцільним використання підходів до інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень суб'єктами фінансового ринку країн, що мають позитивний досвід. Основні питання дослідження фінансових ринків розвинених країн пов'язані з його ефективністю, яка насамперед залежить від точності і своєчасності його інформаційного забезпечення (інформації про майбутні грошові потоки, що генерується цінними паперами тощо). При розрахунку ефективності ринку як правило використовують методи статистичного аналізу. Високий рівень ефективності фінансового ринку свідчить про те, що ринок не тільки ефективно агрегує та обробляє інформацію, а і прогнозує. Це обумовлює недоцільність застосування виключно ретроспективного підходу у контексті формування інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень на фінансовому ринку.

Значну роль в управлінні ризиками на фінансовому ринку має фінансовий аналіз, основним інформаційним джерелом для проведення якого є облікова інформація - насамперед фінансова звітність. Проте сучасна облікова інформація є ретроспективною, тобто розкриття бухгалтерської звітності зосереджене на вартості наявних активів або формуванні минулих доходів. Отже, інформація, що сформована на підставі даних бухгалтерського обліку забезпечує користувачів даними щодо минулого. В той же час ринкова інформація може мати прогнозний характер. Ведення бухгалтерського обліку

та формування фінансової звітності передбачає використання ретроспективної, а не прогнозної інформації, але питання про те, застосування якого виду інформації є найоптимальнішим і досі обговорюється [11]. Оптимальним, на нашу думку, є застосування комплексного підходу.

В умовах «Industry 5.0» при прийнятті рішень суб'єктами фінансового ринку крім традиційного фінансового аналізу, що ґрунтується на використанні фінансової звітності, є необхідним аналізувати не фінансову інформацію, зокрема стосовно екологічної та соціальної складових. Закордоном сьогодні знаходять поширення принципи та стандарти ESG. Позитивним досвідом для України є авторський проект розроблений Явара Херекарі під егідою Представництва Програми Розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в Україні – звіт “Стандарти розкриття ESG для небанківських фінансових установ з рекомендаціями”. На думку автора проекту “фінансові установи мають прямий вплив на навколишнє середовище, наприклад, енергія, яку використовують їх офіси та мережа філій, але їх основна схильність до екологічних та соціальних ризиків виникає опосередковано через їхній набір продуктів, критерії кредитування та інвестиції в операції їх клієнтів. Екологічні та соціальні ризики фінансової установи належать їх клієнтам та об'єктам інвестування і притаманні діяльності обох. Екологічні та соціальні ризики можуть бути пом'якшені за допомогою політик та норм, які відповідають міжнародним екологічним та соціальним стандартам” [12].

Сьогодні найбільш активними учасниками фінансового ринку України є комерційні банки, страхові компанії та фондові біржі [13]. При цьому найактивнішими є комерційні банки, активи яких становлять найвагомішу частку активів усіх фінансових установ. За останні десять років їх кількість зменшилась більш ніж у 2,8 рази і динаміка їх кількості характеризується стійкою тенденцією до зменшення (рис. 1).

Щодо динаміки активів комерційних банків, то станом на 01.01.2014 року вони становили 1278094,6 млн грн і їх зменшення спостерігалось лише станом на 01.01.2016 року (1254385 млн грн) після

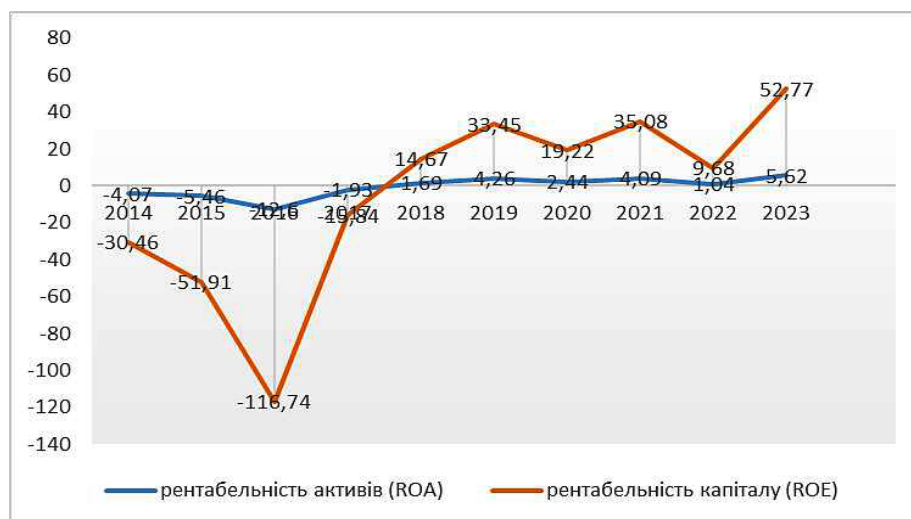

Рис. 1. Динаміка кількості діючих в Україні банків за 2014–2024 рр..

Джерело: сформовано автором на основі даних [14]

чого до 01.01.2020 року спостерігається їх повільне зростання, яке поступово пришвидшується і станом на 01.01.2024 року активи комерційних банків склали 2748813 млн грн, тобто зросли на 1470719 млн грн або у 2,15 рази (рис. 2).

До одного із найістотніших показників, що використовується при оцінці банківського сектору є рентабельність. Показники рентабельності є основним індикаторами фінансового стану будь-якого суб'єкта господарювання і традиційно використовуються при проведенні фінансового аналізу. Показники рентабельності активів (ROA) та капіталу (ROE) протягом 2014–2024 рр. за останні десять років характеризуються нестабільною динамікою, найгірші показники були у 2016 році (рис. 3).

Щодо динаміки чистого прибутку (збитку) банків України протягом останніх десяти років лише почи-

наючи з 2018 роки банки України почали отримувати прибуток (рис. 4).

Незважаючи на достатньо тривалий розвиток фінансового сектору України такі установи небанківського типу як страхові компанії все ще знаходяться на початковому етапі свого розвитку. За останні десять років їх кількість постійно зменшувалась і станом на 01.07.2023 року становила 115 проти 407, тобто зменшилась більше ніж у 3,5 рази (рис. 4).

Щодо динаміки активів страхових компаній, то станом на 01.01.2014 року вони становили 70 261,2 млн грн і останні дев'ять років характеризувались нестабільною динамікою і станом 01.01.2025 року склали 70 785 млн грн, тобто зросли на 523,8 млн грн (на 7%) (рис. 6).

Крім банківських установ і страхових компаній на фінансовому ринку України працюють кредитні спілки,

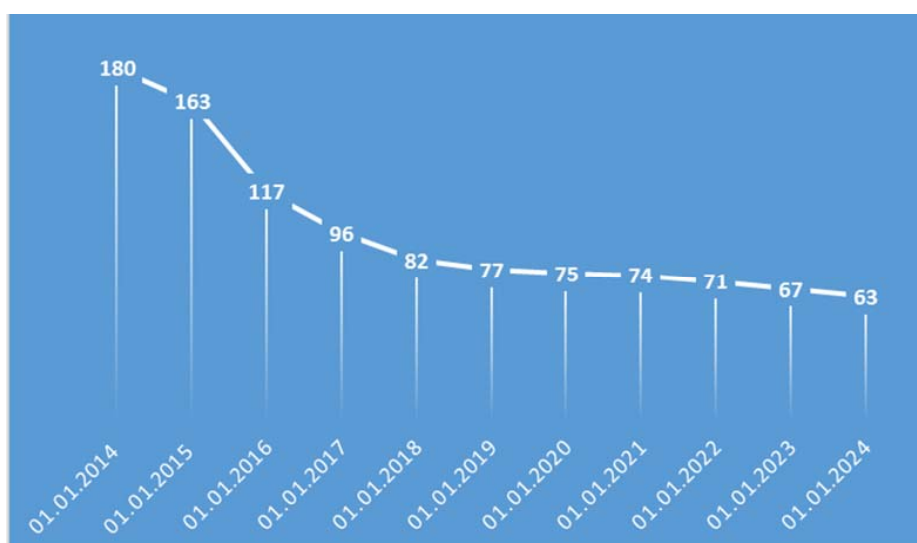

Рис. 2. Динаміка активів комерційних банків в Україні за 2014–2024 рр., млн грн

Джерело: сформовано автором на основі даних [14]

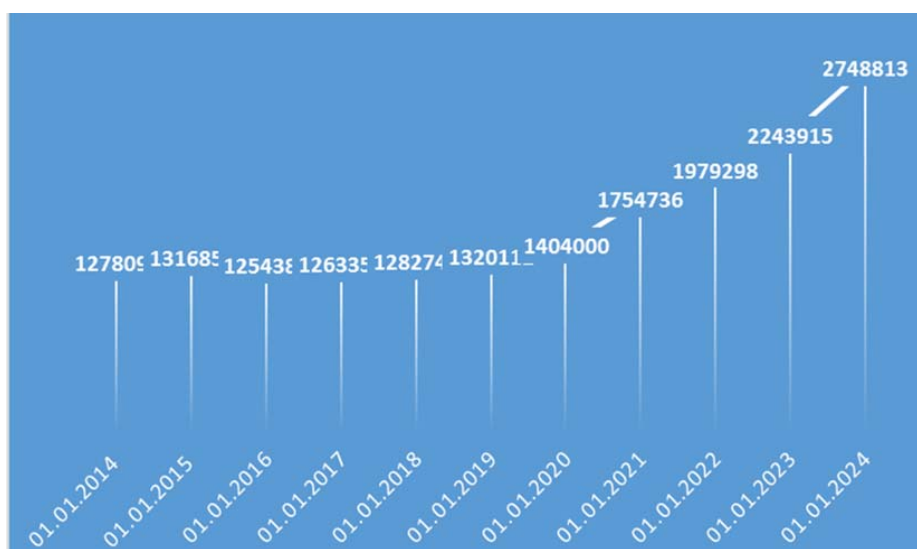
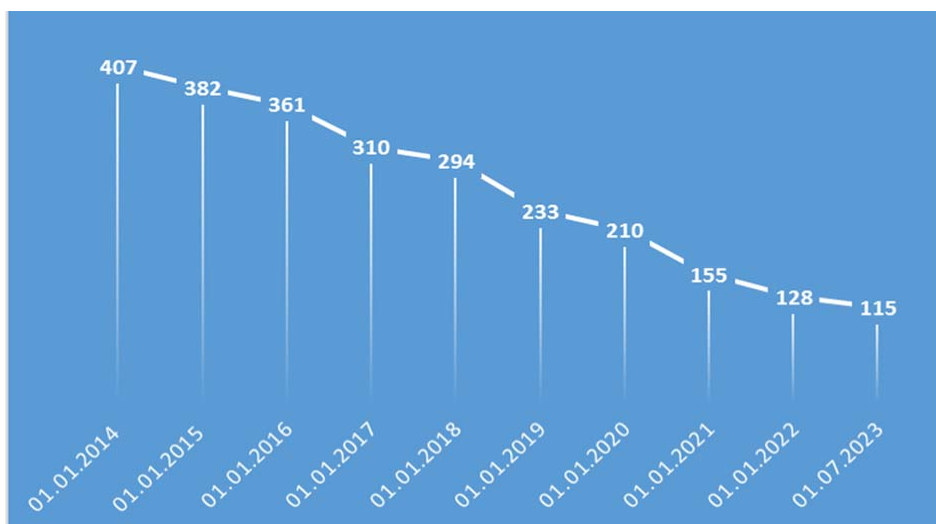

Рис. 3. Динаміка показників рентабельності активів (ROA) та капіталу (ROE) комерційних банків в Україні за 2014–2023 рр., %

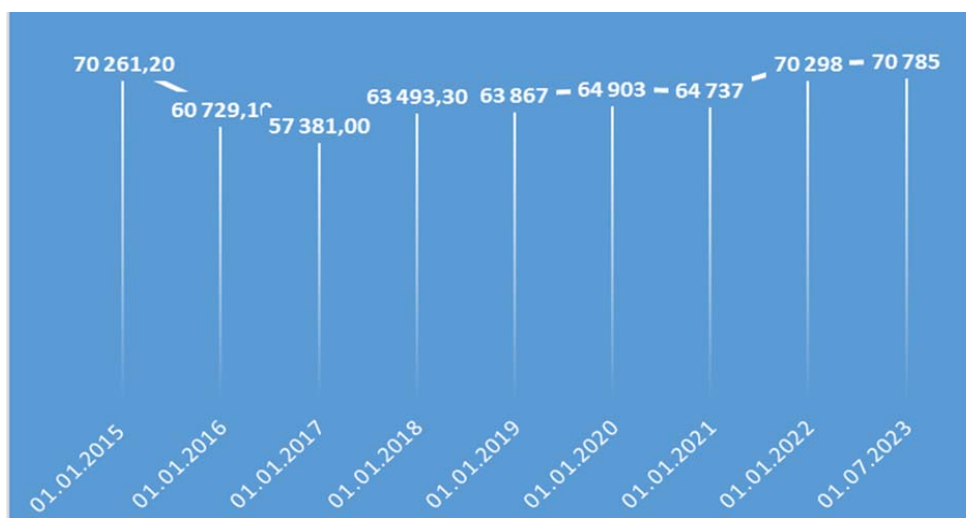
Джерело: сформовано автором на основі даних [14]

Рис. 4. Динаміка чистого прибутку (збитку) банків України 2014–2023 рр., млн грн
 Джерело: сформовано автором на основі даних [14]

Рис. 5. Динаміка кількості діючих в Україні страхових компаній за 2015–2023 рр.
 Джерело: сформовано автором на основі даних [15]

Рис. 6. Динаміка активів страхових компаній в Україні за 2015–2023 рр., млн грн
 Джерело: сформовано автором на основі даних [15]

фінансові компанії, ломбарди. За останні п'ять років їх кількість постійно зменшується, а динаміка активів характеризується нестабільною динамікою [15]. Проте скорочення чисельності суб'єктів фінансового ринку в умовах формування «Industry 5.0» є можливим розглядати як наслідок оптимізації його структури.

Висновки. Функціонування фінансового ринку України сьогодні відбувається в умовах невизначеності і високих ризиків. Цифровізація обумовлює зміни майже в усіх сферах життя людини, проте ці зміни різні за своєю глибиною і масштабом. Щодо фінансового ринку – ці зміни глобальні.

Провідне місце на ринку фінансових послуг України займають банки. За останні десять років кількість комерційних банків в Україні постійно зменшувалась зі 180 станом на 01.01.2014 року до 63 на 01.01.2024 року,

що в умовах формування «Industry 5.0» є можливим розглядати як наслідок оптимізації структури банківського сегменту фінансового ринку.

Значну роль в управлінні ризиками на фінансовому ринку має фінансовий аналіз, основним інформаційним джерелом для проведення якого є облікова інформація – насамперед фінансова звітність.

В умовах «Industry 5.0» при прийнятті рішень суб'єктами фінансового ринку крім традиційного фінансового аналізу є необхідним аналізувати екологічну та соціальну інформацію, що визначає доцільність поширення принципів та стандартів ESG в Україні.

Напрямами подальших досліджень є наукове обґрунтування та методичне забезпечення консалтингової діяльності в сфері інформаційного забезпечення суб'єктів фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Кононенко Л.В., Назарова Г.Б., Шишкіна Т.М. Трансформування міжнародної торгівлі в умовах глобалізації і цифровізації економіки. *Наука и техника сьогодні*. 2022. № 5 (5). С. 110–121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121) (дата звернення: 06.02.2024).
2. Савченко, В., Кононенко, Л., & Назарова, Г. Використання методів фінансового аналізу при виконанні аудиторських процедур. *Економіка та суспільство*. 2023. № (52). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-38> (дата звернення: 06.02.2024).
3. Лаговський В.В., Долінський Л.Б., Корчинський В.В. Особливості кредитно-інвестиційної діяльності на фінансовому ринку України. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. № (4). С. 74–87. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.74-87> (дата звернення: 06.02.2024).
4. Рудевська В., Погоріла О. Мезорегулювання фінансового сектору України на основі кластерного поділу фінансових установ та впливу кластерів на функціонування фінансового ринку. *Економіка та суспільство*. 2023. № (56). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-38> (дата звернення: 06.02.2024).
5. Красовський М.А., Кудрицька Ж.В. Методи прогнозування на фінансових ринках в умовах цифрової економіки. *Проблеми економіки*. 2020. № 1 (43). С. 250–256. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-250-256> (дата звернення: 06.02.2024).
6. Крупка І.М. Фінансовий ринок України в умовах інтеграції у світовий фінансовий простір. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/126/aref_%D0%9A%D1%80%D1%83%D0%BF%D0%BA%D0%B0%20%D0%86.pdf (дата звернення: 06.02.2024).
7. Татарин Н.Б., Половко Д.М. Фінансовий ринок України: аналіз сучасного стану, загрози, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*, 2023. № 83(4). С. 78–88. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu (дата звернення: 06.02.2024).
8. Вергелюк Ю. Потенціал використання блокчейн технологій на фінансовому ринку. *Економіка та суспільство*. 2022. № (38). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-15> (дата звернення: 06.02.2024).
9. Monacelli T., Quadri V., Trigari A. (2023). Financial markets and unemployment. *Journal of Financial Economics*. № 147 (3). С. 596–626. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2023.01.001> (дата звернення: 06.02.2024).
10. Goldstein, I. (2023). Information in financial markets and its real effects. *Review of Finance*, 27(1), 1–32. DOI: <https://doi.org/10.1093/rof/rfac052> (дата звернення: 06.02.2024).
11. Goldstein I., Yang L. Good disclosure, bad disclosure, *Journal of Financial Economics*. 2019. No. 131. P. 118–138. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2018.08.004> (дата звернення: 06.02.2024).
12. Явар Херекар Звіт Стандарти розкриття ESG для небанківських фінансових установ з рекомендаціями. 2022. URL: <https://search.app/17hPv2NXb2vqkTF6> (дата звернення: 06.02.2024).
13. Татарин Н., Петрович А., Педченко І. (2020). Стан та перспективи розвитку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. № (3 (79)). С. 273–277. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-57> (дата звернення: 06.02.2024).
14. Національний банк України. Офіційний сайт. Основні показники діяльності банків України. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (дата звернення: 06.02.2024).
15. Статистика страхового ринку України. Фориншурер. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 06.02.2024).

References:

1. Kononenko L. V., Nazarova H. B., Shyshkina T. M. (2022) Transformuvannya mizhnarodnoi torhivli v umovakh hlobalizatsii i tsyfrovizatsii ekonomiky [Transformation of international trade in the conditions of globalization and digitalization of the economy]. *Nauka y tekhnika sohodni – Science and technology today*, no. 5 (5), pp. 110–121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121) (accessed February 6, 2024).
2. Savchenko V., Kononenko L., Nazarova H. (2023) Vykorystannia metodiv finansovoho analizu pry vykonanni audytskykh protsedur [Use of financial analysis methods when performing audit procedures]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-38> (accessed February 6, 2024).
3. Lahovskyi V. V., Dolynskiyi L. B., Korchynskiyi V. V. (2020) Osoblyvosti kredytno-investytsiinoi diialnosti na finansovomu rynku Ukrainy [Peculiarities of credit and investment activity in the financial market of Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk. Seria: finansy, oblik, opodatkuвання – Economic Herald. Series: finance, accounting, taxation*, no. 4, pp. 74–87. DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.74-87> (accessed February 6, 2024).

4. Rudevskva V., Pohorila O. (2023) Mezorehulivannia finansovoho sektoru Ukrainy na osnovi klasterneho podilu finansovykh ustanov ta vplyvu klasteriv na funktsionuvannia finansovoho rynku [Meso-regulation of the financial sector of Ukraine based on the cluster division of financial institutions and the influence of clusters on the functioning of the financial market]. *Economy and society – Ekonomika ta suspilstvo*, no. 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-38> (accessed February 6, 2024).
5. Krasovskiy M. A., Kudrytska, Z. V. (2020) Metody prohnozuvannia na finansovykh rynkakh v umovakh tsyfrovoy ekonomiky [Methods of forecasting in financial markets in the conditions of the digital economy]. *Problemy ekonomiky – Problems of the economy*, no. 1 (43), pp. 250–256. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-250-256> (accessed February 6, 2024).
6. Krupka I. M. (2021) *Finansovyi rynek Ukrainy v umovakh intehtratsii u svitovyi finansovyi prostir* [The financial market of Ukraine in the conditions of integration into the global financial space]. (Doctor's Thesis), Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv. Available at: https://scc.knu.ua/upload/iblock/126/aref_%D0%9A%D1%80%D1%83%D0%BF%D0%BA%D0%B0%20%D0%86.pdf (accessed February 6, 2024).
7. Tataryn N. B., Polovko D. M. (2023) Finansovyi rynek Ukrainy: analiz suchasnoho stanu, zahrozy, problemy ta perspektyvy [The financial market of Ukraine: analysis of the current state, threats, problems and prospects]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, no. 4 (83), pp. 78–88. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu (accessed February 6, 2024).
8. Verheliuk Yu. (2022) Potensial vykorystannia blokchein tekhnolohii na finansovomu rynku [The potential of using blockchain technologies in the financial market]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-15> (accessed February 6, 2024).
9. Monacelli T., Quadrini V. & Trigari A. (2023) Financial markets and unemployment. *Journal of Financial Economics*, no. 147(3), pp. 596–626. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2023.01.001> (accessed February 6, 2024).
10. Goldstein, I. (2023) Information in financial markets and its real effects. *Review of Finance*, no. 27(1), pp. 1–32. DOI: <https://doi.org/10.1093/rof/rfac052> (accessed February 6, 2024).
11. Goldstein I., & Yang L. (2019) Good disclosure, bad disclosure. *Journal of Financial Economics*, no. 131(1), pp. 118–138. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2018.08.004> (accessed February 6, 2024).
12. Kherekar I. (2022) *Standarty rozkryttia ESG dlia nebankvskykh finansovykh ustanov z rekomendatsiamy* [ESG disclosure standards for non-bank financial institutions with recommendations]. Available at: <https://search.app/17hHPv2NXb2vqkTF6> (accessed February 6, 2024).
13. Tataryn N., Petrovych A., Pedchenko I. (2020) Stan ta perspektyvy rozvytku finansovoho rynku Ukrainy [State and prospects of development of the financial market of Ukraine]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, no. 3 (79), pp. 273–277. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-3-79-57> (accessed February 6, 2024).
14. National Bank of Ukraine. *Key performance indicators of Ukrainian banks*. Available at: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#1> (accessed February 6, 2024).
15. Forinsurer. *Statistics of the insurance market of Ukraine*. Available at: <https://forinsurer.com/stat> (accessed February 6, 2024).